

OCHRANA OBYVATELSTVA

V běžném životě se každý z nás, i když si to většinou nepřipouštíme, může ocitnout v situacích, kdy je vážně ohroženo naše zdraví a život. Ze zkušenosti víme, že se dokonce můžeme ocitnout v nebezpečí vyvolaném událostí zcela mimořádnou takového rozsahu, že její důsledky postihnou velké množství lidí najednou. Aby nás mimořádné události tolik nepřekvapily, měli bychom už teď přemýšlet, jak v takovém případě ochránit sebe a své blízké. Příručka vám nabízí základní informace o opatřeních, kterými se řídí ochrana obyvatelstva v naší republice v případě ohrožení mimořádnou událostí. Naleznete zde návody, jak si v situacích ohrožení života a zdraví počínat a umožní vám připravit se tak, abyste dokázali ochránit sebe a pomoci ostatním.

Publikace Vám odpoví na následující otázky:

- 1. CO JE MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST?**
- 2. JAK POZNÁTE HROZÍCÍ NEBEZPEČÍ?**
- 3. CO DĚLAT PO ZAZNĚNÍ VAROVNÉHO SIGNÁLU?**
- 4. JAK JE ZAJIŠTĚNA OCHRANA OBYVATEL V PŘÍPADĚ OHROŽENÍ?**
- 5. JAK SE ZACHOVAT POKUD DOJDE K MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI?**

1. CO JE MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST?

Mimořádné události jsou situace, při nichž jako důsledek ničivých přírodních jevů (živelní pohromy, katastrofy) a působení člověka (různé havárie) dochází k ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí. Jinak řečeno, jde o takové události, které přesahují běžnou lidskou zkušenost, jsou náhlé, nepředvídatelné a neovladatelné.

Požár skládky pneumatik – Bor u Skutče

Pardubicemi se přehnalo tornádo

I když k mimořádným událostem dochází jen zřídka, měli bychom se dobře seznámit s tím, jak postupovat v případě, že bychom mohli být v jejich důsledku ohroženi.

2. JAK POZNÁTE HROZÍCÍ NEBEZPEČÍ?

Na vznik mimořádné události nás upozorní zvuk sirén, zprávy v rozhlasu, televizi nebo tisku, hlášení místního rozhlasu.

V České republice se používají tři signály sirén, ale **pouze jeden** je pro varování obyvatel.

Signál „VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA“ pro varování občanů

Vyhlašuje se při hrozbě nebo vzniku mimořádné události, která může ohrozit životy a zdraví občanů, majetek a životní prostředí. Tento signál je snadno rozlišitelný a nezaměnitelný díky kolísavému tónu sirény po dobu 140 sekund a může být vyhlášován 3x za sebou.

Po akustickém tónu sirény při vyhlásování varovného signálu všeobecná výstraha bude obyvatelstvo informováno např. rozhlasem, televizí, místním rozhlasem nebo tzv. mluvícími sirénami (elektronickými) o tom, co se stalo, a co se má v takovém případě dělat.

Signál „POŽÁRNÍ POPLACH“ pro vyhlášení poplachu jednotkám požární ochrany

Je vyhlášován přerušovaným tónem sirény po dobu 1 minuty (25 sekund trvalý tón, 10 sekund pauza, 25 sekund trvalý tón) a napodobuje hlas trubky troubící tón „HO-ŘÍ, HO-ŘÍ“. Tento signál je určen pouze pro dobrovolné hasiče.

Signál „ZKOUŠKA SIRÉN“

Tento signál uslyšíte nejčastěji, a to každou první středu v měsíci ve 12.00 hodin. Jedná se o táhlý (nepřerušovaný) signál po dobu 140 sekund. Ověřuje se jím funkčnost systému a také slyšitelnost sirén. Zkouška sirén není tedy varovným signálem!

Rotační siréna

Elektronická siréna

Místní informační systém

3. CO DĚLAT PO ZAZNĚNÍ VAROVNÉHO SIGNÁLU?

Níže uvedené pokyny platí jen tehdy, pokud zjevně nejde o povodně.

1. OKAMŽITĚ SE UKRYJTE

- Vyhledejte ukrytí v nejbližší budově. Tou může být výrobní závod, úřad, kancelář, obchod, veřejná budova i soukromý dům.
- Uslyšíte-li zvuk sirény, nikam netelefonujte. Váš pokus o získání telefonických informací jenom zatíží telefonní síť. Je to zbytečné!
- Jestliže cestujete automobilem a uslyšíte varovný signál, zaparkujte automobil a vyhledejte úkryt v nejbližší budově.

2. ZAVŘETE DVEŘE A OKNA

- Siréna může s velkou pravděpodobností signalizovat únik toxických látek, plynů nebo radiačních zplodin. Uzavřením prostoru snížíte pravděpodobnost zamoření místnosti.

3. ZAPNĚTE RÁDIO NEBO TELEVIZI

- Více informací a podrobností, co se stalo a co se doporučuje, jak se zachovat, se dozvíme ze zpráv a informací z Českého rozhlasu, České televize, ale i z obecního rozhlasu.

? Jaké zařízení slouží k varování obyvatelstva?

☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐

Zápalka

Ženské jméno (1.12.)

Zpátečník

Období

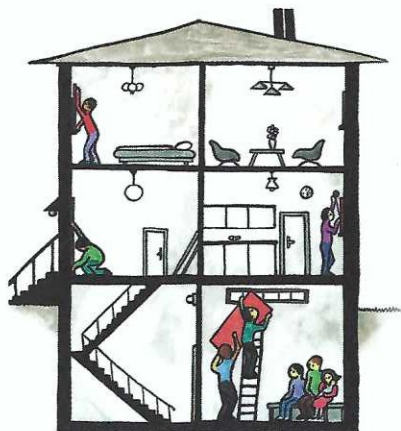
Hudební značka

Dopravní prostředek

4. JAK JE ZAJIŠTĚNA OCHRANA OBYVATEL V PŘÍPADĚ OHROŽENÍ?

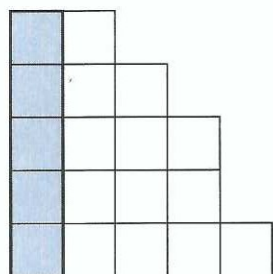
UKRYTÍ OBYVATELSTVA

I v době míru může vzniknout situace (např. při úniku nebezpečných látek do ovzduší v důsledku havárie v chemickém provozu), kdy je nezbytné okamžitě se chránit ukrytím. V takovém případě se využívají především improvizované úkryty, kterými mohou být obytné domy, škola, úřady, obchody, kino apod. Samozřejmě v takovém úkrytu je potřebné provést dílčí úpravy, jako je zavření a utěsnění oken a dveří, vypnutí ventilátorů. Takovým způsobem se lze chránit i před prudkou bouří či vichřicí.

Z dob minulých jsou ještě na území České republiky stále úkryty, které byly koncipovány jako ochrana před nebezpečím války, např. při radiačním útoku. Vzhledem ke stáří a časové náročnosti zprovoznění se tyto úkryty při úniku nebezpečných látek nevyužívají.

? Vhodný prostor před hrozícím nebezpečím

- Domov pro včely
- Část těla
- Výrůstky na hlavě
- Pokojová květina s Y
- Souvislý porost

EVAKUACE

Evakuace je přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí do bezpečných míst, kde je pro evakuované obyvatelstvo zajištěno náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění.

Vztahuje se na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost. Přednostně se evakuace plánuje pro **děti** do 15 let, **pacienty** ve zdravotnických zařízeních, osoby umístěné v **sociálních zařízeních**, osoby **zdravotně postižené a doprovod** uvedených osob.

O způsobu provedení evakuace se dozvíte z vysílání Českého rozhlasu, České televize nebo z místního veřejného rozhlasu. Přepravu osob ze zdravotnických a sociálních zařízení, škol apod. řídí personál příslušného zařízení dle evakuačních plánů.

Evakuační autobus HZS Pardubického kraje

Evakuace Centra sociální péče Žamberk

Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ nutného opuštění bytu v důsledku mimořádné události nebo nařízené evakuace. Měli bychom jej mít připravené pro každého člena rodiny, přihlížíme přitom ke specifickým osobním potřebám jeho uživatele. Zvláštní pozornost vyžaduje příprava evakuačního zavazadla pro děti. Doporučená váha evakuačního zavazadla je pro dospělé 25 kg a pro děti do 10 kg.

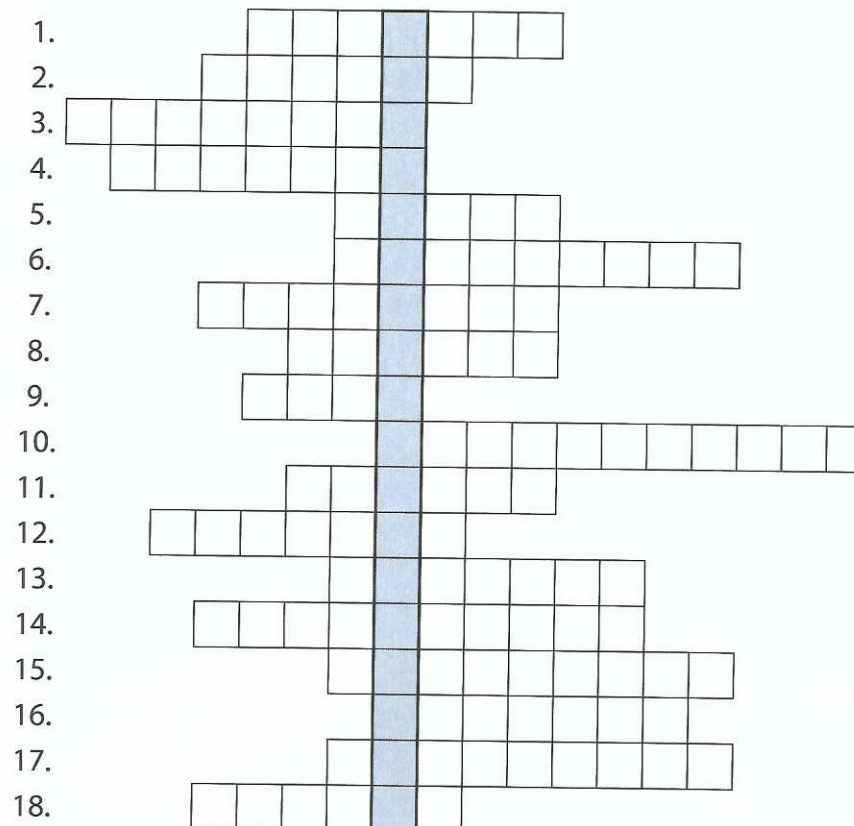
Obsah evakuačního zavazadla:

- základní trvanlivé potraviny, nejlépe konzervy, balený chléb a hlavně pitná voda,
- předměty denní potřeby, jídelní miska a příbor,
- osobní doklady, peníze, cennosti, pojistné smlouvy,
- přenosné rádio s rezervními bateriemi,
- toaletní a hygienické potřeby,
- léky, svítilna,
- náhradní prádlo, oděv, obuv, pláštěnka, přikrývka nebo spací pytel,
- kapesní nůž, zápalky, další drobnosti.

Evakuační zavazadlo označte visačkou se jménem a adresou.

? Co si vzít s sebou v případě vyhlášení evakuace

1. Mobil	10. Kudlička
2. Léky	11. Pytel na noc
3. Lampa	12. Jídlo
4. Klíč na konzervy	13. Zdroj energie
5. Psací potřeba	14. Radio
6. Deska na spaní	15. Energie pro mobil
7. Šatstvo	16. Osobní dokumenty
8. Hotovost	17. Kabát do deště
9. Jehla a nit	18. Souprava na jídlo

NOUZOVÉ PŘEŽITÍ OBYVATELSTVA

Nouzové přežití, jako jeden z úkolů ochrany obyvatelstva, je opatření následující ve většině případů po evakuaci. Rozumíme jím základní opatření pro zabezpečení životních potřeb obyvatelstva postiženého následky mimořádných událostí nebo krizových situací.

Patří k nim:

- nouzové ubytování
- nouzové zásobování potravinami
- nouzové zásobování pitnou vodou
- poskytování základních služeb obyvatelstvu
- nouzové zásobování elektrickou energií

V případě vzniku závažné mimořádné události se v rámci těchto opatření počítá i s humanitární pomocí od nadací či občanských sdružení a solidárními akcemi od nepostiženého obyvatelstva.

Pro komplexnější rychlou humanitární pomoc lze využít i tzv. kontejnery nouzového přežití.

Kontejner nouzového přežití

Stan pro nouzové přežití obyvatelstva

? Jaké je jedno ze základních opatření nouzového přežití?

P	L	A	C	H	T	A	T	L	E	C
Ř	N	Ž	A	O	L	U	A	Z	E	
Í	N	Á	T	S	T	O	T	V	L	
S	A	R	A	T	Á	Z	E	É	A	
T	U	A	B	Y	N	T	L	O	V	
Ř	V	G	N	A	T	S	A	Á	A	
E	C	A	R	T	A	M	O	D	K	
Š	P	O	S	T	E	L	T	E	Y	
E	Ř	Á	T	Š	L	O	P	K	N	
K	A	R	I	M	A	T	K	A	Í	

ALTÁN
KAVALEC
STAN
CELTA
MATRACE
STÁNÍ

DEKA
PLACHTA
TOALETA
GARÁŽ
POLŠTÁŘE
VAKY

CHATA
POSTEL
ZÁTARAS
KARIMATKA
PŘÍSTŘEŠEK

5. JAK SE ZACHOVAT, POKUD DOJDE K MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI?

Každá událost, která může ohrozit životy a zdraví lidí, má jiný průběh a tudíž vyžaduje i jiná pravidla chování.

JAKÉ HLAVNÍ ZÁSADY JE TŘEBA DODRŽOVAT?

- Varujte ostatní ohrožené osoby ve svém nejbližším okolí.
- Pomáhejte sousedům, nemocným a nemohoucím lidem a rodinám s malými dětmi.
- Netelefonujte zbytečně – telefonní síť je v situacích ohrožení přetížena.

V případě ohrožení by si každý člověk měl uvědomit závažnost situace a snažit se získávat další ověřené informace o události z oficiálních zdrojů (z rozhlasu, televize, tisku, vyhlášek obecního úřadu...), řídit se vydanými pokyny a nešířit poplašné a neověřené zprávy.

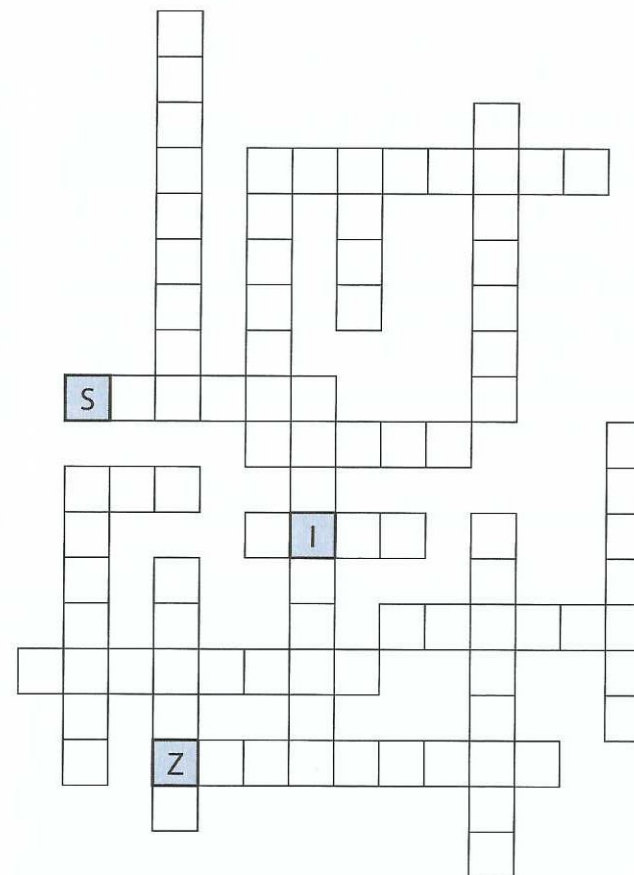
CO DĚLAT V PŘÍPADĚ NAŘÍZENÉ EVAKUACE?

- Dodržujte pokyny obecního úřadu, popřípadě zaměstnavatele, kteří evakuaci organizují.
- Dodržujte zásady pro opuštění bytu.
- Vezměte si s sebou evakuační zavazadlo a dostavte se včas na určené místo, odkud budete evakuováni do bezpečí.

Jak správně postupovat při opuštění bytu nebo rodinného domu?

- Uhasťte otevřený oheň v topidlech, vypněte elektrické spotřebiče s výjimkou ledniček a mrazniček, uzavřete přívod vody a plynu.
- Dětem vložte do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou.
- Kočky a psy vezměte s sebou v uzavřených schránkách, ostatní domácí zvířata (včetně exotických) ponechte doma a dobře je předzásobte vodou a potravou.
- Sbalte si evakuační zavazadlo, uzamkněte byt a dostavte se na určené místo.

? Zkontrolujte a doplňte obsah evakuačního zavazadla

Hry
Léky
Šití
Karty
Peníze
Příbor

Spacák
Baterie
Hygiena
Otvírák
Telefon
Cennosti

Oblečení
Svítilna
Karimatka
Nabíječka
Zavazadlo

CO DĚLAT PŘI ÚNIKU NEBEZPEČNÉ LÁTKY?

Je 21. srpna roku 2012, po Pardubicích se těsně před jednou hodinou odpolední rozhoukávají sirény. Většina hlav se otáčí směrem k Synthesii, nad kterou pomalu stoupá obří oranžový mrak. Ze sirén zaznívá následné hlášení: „Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie, ohrožení únikem škodlivin sledujte vysílání českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů, chemická havárie.“ Dle vyjádření mluvčí hasičů Pardubického kraje Venduly Horákové unikl mrak ze zásobníků v místní chemičce. Jednotka hasičů již zasahuje na místě. Mrak se líně vydává na cestu směr sídliště Polabiny, zasáhne Rosice nad Labem, Staré Hradiště, Doubravice a Ohrazenice. V těchto obcích se rozezná místní rozhlas s varováním: „Z důvodu vzniklé situace doporučujeme obyvatelstvu vypnout ventilaci, zavřít a utěsnit všechna okna, dveře, připravit si prostředky improvizované ochrany a do odvolání situace nevycházet.“

Mrak nitrozních plynů nad Pardubicemi

Obyvatel Pardubic chrání se před účinky nitrozních plynů

? Druh mimořádné události:

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

1. Vrh
2. Nástraha
3. Obtížný hmyz
4. Květen
5. Lidový oblek
6. Krytina
7. Třpyt

Havárie s únikem nebezpečné látky respektive chemická havárie patří mezi události, se kterými se může setkat prakticky každý z nás. Ať už v okolí chemického závodu, při skladování nebezpečných látek nebo při přepravě látek v cisternách a kontejnerech.

Sedmero rad pro případ havárie s únikem nebezpečné látky

1. Nikdy se nepřibližujte k místu havárie.
2. Urychleně vyhledejte zděnou budovu.
3. V budově se ukryjte v co nejvyšším patře a to v místnosti odvrácené od místa havárie. Utěsňte okna a dveře a přelepte je izolační páskou. Nikdy se neukrývejte v podzemních místnostech.
4. Sledujte rozhlas, televizi a hlášení obecního rozhlasu.
5. Připravte si prostředky improvizované ochrany. Ochrňte si dýchací cesty, obličej a povrch těla.
6. Vyvarujte se zbytečné fyzické námahy.
7. Jednejte s rozvahou a bez paniky. Řiďte se pokyny příslušníků zasahujících jednotek. Pomáhejte nemocným lidem. Pokud jste přišli do styku s nebezpečnou látkou, proveďte hygienickou očistu.

Co to jsou prostředky improvizované ochrany?

Jedná se prakticky o veškeré oděvní součásti a prostředky, které jsou dostupné v každé domácnosti.

Pro improvizovanou ochranu

- **očí** použijeme uzavřené brýle (lyžařské, plavecké),
- **hlavy** použijeme čepici, šálu, přilbu,
- **rukou** použijeme gumové nebo kožené rukavice,
- **těla** použijeme kombinézu, plášť či pláštěnku, (nohavice a rukávy je nutno utěsnit provázkem)
- **nohou** můžeme použít gumové holínky, vysoké boty, boty obalené igelitem.

Pro ochranu **dýchacích cest** použijeme vodou navlhčenou roušku (ze složeného kapesníku ručníku nebo utěrky), kterou přiložíme k nosu a ústům.

Improvizovaná ochrana dýchacích cest a povrchu těla je určena:

- k přesunu osob do úkrytu,
- k překonání ze zamořeného prostoru,
- k evakuaci obyvatelstva.

? Co slouží k ochraně těla při úniku nebezpečných látek?

I	L	Y	Ž	A	Ř	S	K	É	B	R	Ý	L	E	M
P	E	C	I	V	A	K	U	R	É	N	E	Ž	O	K
Y	T	O	B	É	K	O	S	Y	V	R	V	O	D	A
P	Y	K	N	Í	L	O	H	É	V	O	M	U	G	O
L	P	M	O	K	R	Ý	K	A	P	E	S	N	Í	K
Á	V	P	L	Á	Š	Ť	I	I	G	E	L	I	T	O
Š	A	K	R	Ě	T	U	C	E	L	T	A	K	Z	M
T	B	O	U	P	O	N	O	K	Ž	K	Y	E	K	B
Ě	A	U	Č	E	P	I	C	E	A	N	Á	T	A	I
N	L	Í	N	E	L	A	B	O	K	E	S	Á	P	N
K	Á	O	Í	D	C	H	P	L	A	C	H	T	A	Š
A	Š	R	K	A	A	B	L	I	Ř	P	N	A	C	Z
G	U	M	O	V	É	R	U	K	A	V	I	C	E	A

BUNDA

CELTA

ČEPICE

GUMOVÉ HOLÍNKY

GUMOVÉ RUKAVICE

IGELIT

KAPUCE

KOMBINÉZA

KOŽENÉ RUKAVICE

LYŽAŘSKÉ BRÝLE

MOKRÝ KAPESNÍK

OBALENÍ

PÁSEK

PŘILBA

PYTEL

RUČNÍK

ŠÁLA

ŠÁTEK

UTĚRKA

VODA

VYSOKÉ BOTY

PLACHTA

PLÁŠŤ

PLÁŠTĚNKA

PONOŽKY

JAK SE ZACHOVAT PŘI POVODNÍCH

Povodně jsou jednou z nejčastějších mimořádných událostí u nás. V případě ohrožení nebo při vzniku povodní budete upozorněni varovným signálem VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA, doplněného u elektronických sirén slovní informací „Nebezpečí záplavové vlny“. Další informace se dozvíte z hromadných nebo místních sdělovacích prostředků.

Povodně 2013

Přítalová povodeň

Při nebezpečí jsou stanoveny 3 stupně povodňové aktivity:

- **1. stav bdělosti** – nastává v okamžiku rizika vzniku povodně,
- **2. stav pohotovosti** – vyhláší se v okamžiku, kdy riziko přerostlo v povodeň,
- **3. stav ohrožení** – povodeň začíná ohrožovat životy a majetek.

Pokud meteorologové vydají výstrahu na nebezpečí povodní, co to znamená pro majitele ohrožených nemovitostí?

Před povodní

- Vytipujte si bezpečné místo, které nebude zaplaveno vodou.
- Připravte si pytle s pískem na utěsnění nízko položených dveří a oken.
- Vynoste věci do vyšších pater nebo je připevněte tak, aby je voda nemohla odnést.
- Připravte si potraviny a pitnou vodu na 2–3 dny.
- Připravte se na evakuaci zvířat.
- Připravte si osobní automobil k jízdě nebo ho odstavte na bezpečné místo.
- Připravte si evakuační zavazadlo.

Při povodni

- Opusťte ohrožený prostor.
- Při evakuaci dodržujte všechny zásady pro opuštění bytu, domu.
- Je-li nedostatek času, okamžitě se přesuňte na vytipované místo, které nebude zaplaveno vodou.

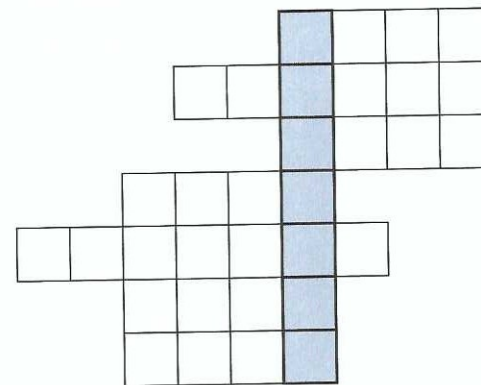
Nevyčkávejte s evakuací příliš dlouho, zatěžujete tak zbytečně integrovaný záchranný systém

Po povodni

- Nechte si zkontrolovat stav obydlí (statická narušenost, obyvatelnost, rozvody vody, plynu, elektrické energie, stav kanalizace).
- Zlikvidujte uhynulé zvířectvo, potraviny a polní plodiny, které byly zasaženy vodou. Postupujte podle pokynů hygienika. Vyčištění studní a jejich sanaci zadejte odborníkům.
- Informujte se o místech humanitární pomoci.
- Kontaktujte příslušné pojišťovny ohledně náhrady škod.

? Přírodní živel

- Ústa
- Křestní otec
- Dopravní prostředek
- Bicykl
- Patro
- Malý kur
- Živel

KDE ZÍSKAT DALŠÍ INFORMACE?

Každý občan může získat informace o charakteru možného ohrožení, o připravovaných záchranných a likvidačních pracích a o ochraně obyvatelstva při vzniku mimořádné události ve svém trvalém bydlišti na obecním úřadě.

Některé aktuální informace o ochraně obyvatelstva jsou dostupné na internetové stránce Ministerstva vnitra: **www.hzscr.cz**.